

สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

The State and Need of Recreational Activities for The Elderly in Chainat Municipality Area, Chainat Province.

ปริญญลักษณ์ ตระกูลตั้งจิตร์* สุนนรตี นิ่มเนติพันธ์*

Parinyalakshmi Tagulltungite* Sumonratee Nimnatipun*

คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ ประเทศไทย (10100)*

Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University, Bangkok Thailand (10100)*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท เลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน และผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร เครจซีและมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน จากประชากรจำนวน 1,712 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมและแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท มีการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านบุคลากรที่จัดกิจกรรม ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการกิจกรรมนันทนาการ

ความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณี, ด้านสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข สำหรับกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ ด้านเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยและสมรรถภาพร่างกาย, ด้านศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก ส่วนกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านอาสาสมัครและด้านการส่งเสริมการอ่าน พูด เขียน

คำสำคัญ : นันทนาการ สภาพและความต้องการ เจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were to study the state and needs of recreational activities for the elderly in Chainat municipality, Chainat province. The sample that used in this study were; 20 staffs of activities in Chainat municipality, Chainat province obtained by specific sampling (Purposive Sampling). And elderly in Chainat municipality area, Chainat province. The researcher determined size of the sample by the Krejcie and Morgan formula were 317 from 1,712 people. The research instrument for collecting data were the interview questions and questionnaire constructed by the researcher. The statistics used frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were as follow: The state of recreational management for the elderly in Chainat municipality, Chainat province. The results found that; Chainat municipality, Chainat province have organized of recreational activities for the elderly were; the place, materials, personnel, budget and recreational activities management.

Needs of recreational activities for the elderly in Chainat municipality, Chainat province. The results found that; the elderly in Chainat municipality, Chainat province needed recreational activities in overall at high level. And when consider in each aspect found that; the most needs were cultures and traditions, society and promote the development of emotion health. Recreational activities for the elderly needs at high level were strengthening health and physical fitness, arts and crafts and hobbies. And recreational activities for the elderly needs at middle level were; volunteer and reading, speaking and writing promotion.

Keywords: recreational, state and need, staff and elderly

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มทั้งจำนวนและสัดส่วน โดยจากการคาดประมาณประชากรโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่า ประเทศไทยมีประชากรวัยสูงอายุประมาณ 7.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้นเป็น 17.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด¹ จากการวิจัยต่าง ๆ ของประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่า ผู้สูงอายุไทยประสบปัญหาหลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ ปัญหาสุขภาพ และปัญหาเศรษฐกิจ² “การมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ” จะเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาในวัยสูงอายุที่มีลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรก³ นอกจากนี้วัยสูงอายุ (อายุ 56 ปีขึ้นไป) วัยนี้ได้ผ่านช่วงของการทำงานมานาน มีประสบการณ์ชีวิตมากมาย ต้องได้รับการพักผ่อนมากกว่าการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามคนในวัยนี้มักจะมีปัญหาในการดำรงชีวิต⁴ เพราะคนสูงอายุมักจะถูกกลืนจากสังคมทั่วไป นอกจากกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ควรจะให้มีกิจกรรมทางสังคมด้วย ซึ่งจะทำให้คนสูงอายุมี

ความรู้สึกว่า ตนเองยังเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม และไม่ได้ถูกทอดทิ้งจากสังคม จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดที่มีประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบันจำนวนมาก โดยจากการขึ้นทะเบียนเพื่อรับเบี้ยผู้สูงอายุ (พ.ศ. 2557 จำนวน 1,712 คน) ซึ่งเทศบาลเมืองชัยนาทได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนและผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เทศบาลมาตรฐานบริการด้วยใจ ห่วงใยประชาชน รักสิ่งสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมคุณภาพชีวิตที่ดี” และได้กำหนดพันธกิจข้อหนึ่งว่า ส่งเสริมกีฬาและการออกกำลังกายของประชาชน โดยได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกีฬาและนันทนาการ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองชัยนาทไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีแนวทางที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนออกกำลังกาย และจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และแนวทางที่ 5 ส่งเสริมเด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งจากแนวทางการพัฒนาเทศบาลเมืองชัยนาทดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเทศบาลมีความมุ่งหวังให้ประชาชน รวมถึงผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีสุขภาพ

ร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งนี้ในการจะดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับการพัฒนาการจัดกิจกรรมนันทนาการจึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้ประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาทมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้⁵ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันมีนโยบายในเรื่องของการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ แต่ยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมนันทนาการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการ พัฒนาการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การดำเนินการด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการ เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการในภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท จำนวน 59 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน และผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท 1,712 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรเครจซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan, 1970⁶ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชัยนาท เพื่อสัมภาษณ์สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุ แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นมาจากการที่ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทั่วไปของจังหวัดชัยนาท และกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่จัดกิจกรรม ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการ และด้านการจัดการกิจกรรมนันทนาการ

2. แบบสอบถามผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท เพื่อสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาทจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเสริมสร้างสุขภาพพลานามัย และสมรรถภาพร่างกาย ด้านสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์ สุข ด้านศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก ด้านการส่งเสริมการอ่าน พูด เขียน ด้านอาสาสมัคร และด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานคณะกรรมการควบคุม ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)⁸

นำผลคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาพิจารณาแต่ละข้อ แล้วนำค่าคะแนนนั้นไปหาค่าตรรกษณ์ความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีค่าตรรกษณ์ความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมตรวจสอบอีกครั้งเพื่อพิจารณาความถูกต้องของแบบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 คน เพื่อหา

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๑ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

จัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามมาวิเคราะห์และจัดกระทำข้อมูลได้ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ที่ทำการสัมภาษณ์สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุจำนวน 20 คน มาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นความเรียง

2. แบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพมาจำนวน 317 ฉบับ เพื่อทำการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ที่เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามระดับเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายด้าน และรายข้อ

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบปลายเปิดนำมาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท จากผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุที่ทำการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ เทศบาลเมืองชัยนาท จำนวน 20 คน จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ปัจจุบันเทศบาลเมืองชัยนาทมีการจัดกิจกรรมนันทนาการให้สำหรับผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท หรือไม่อย่างไร จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาล

ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่าในปัจจุบันเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบคือ กองสวัสดิการสังคมร่วมกับกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยกิจกรรมที่จัดให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งมีผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

- 2) สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีสภาพการจัดเป็นอย่างไร โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1) เทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท หรือไม่อย่างไร พบว่า ในปัจจุบันเทศบาลเมืองชัยนาท มีการจัดพื้นที่ไว้ให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมนันทนาการอยู่ในบริเวณวัดศรีวิชัยพัฒนาราม และบริเวณลานหน้าเทศบาลเมืองชัยนาท โดยเป็นศูนย์รวมของการทำกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท จากการสัมภาษณ์สภาพการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่า 1. สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการมีความเหมาะสม เพียงพอ และสามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม 2. สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับผู้สูงอายุอย่างพร้อมสรรพ เช่น ห้องสุขาสำหรับผู้สูงอายุ/สถานที่จอดรถ 3. สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการควรมีความปลอดภัยในการเข้าใช้บริการ 4. สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการควรมีที่นั่งสำหรับพักผ่อนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม 5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุควรมีความเหมาะสม และได้มาตรฐาน

- 2.2) เทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการจัดบุคลากรที่จัดกิจกรรม เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท หรือไม่อย่างไร พบว่า ในปัจจุบันเทศบาลเมืองชัยนาท มีการจัดบุคลากรให้บริการสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า การจัดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ เพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ บุคลากรผู้ให้คำแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

อ่อนนุ่ม มีมารยาท และเข้าใจธรรมชาติของผู้สูงอายุเป็นอย่างดี มีการจัดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการรักษาพยาบาลประจำในพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

2.3) เทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการจัดงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท หรือไม่อย่างไร จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่า ในปัจจุบันเทศบาลเมืองชัยนาท มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา มีการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการส่งเสริมคนชราปีละประมาณ 11 ล้านบาท ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประมาณ 20 ล้านบาท ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประมาณ 6 แสนบาท ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นกิจกรรมที่มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมาก จำนวน 86 คน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

2.4) เทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อรองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท หรือไม่อย่างไร จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันเทศบาลเมืองชัยนาทมีการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 3 แสนบาท โครงการอบรม อสม. ต่อเนื่อง โครงการอบรมและฟื้นฟูศักยภาพ อสม. โครงการส่งเสริมสุขภาพประชาชนทุกกลุ่ม โครงการประชาคมจัดทำแผนชุมชน โครงการกิจกรรมส่งเสริมประเพณีต่าง ๆ ของจังหวัดชัยนาท การฝึกอาชีพต่าง ๆ โครงการเกษตรชุมชน โครงการด้านศาสนา และวัฒนธรรมวันสำคัญของชาติ การศึกษาดูงานของผู้สูงอายุ ฯลฯ

2. ความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ได้ทำการสอบถามกับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่ทำการตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 61.27 และเป็นเพศชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 38.73 มีอายุระหว่าง 60 - 70 ปี จำนวน 313 คน

คิดเป็นร้อยละ 98.73 รองลงมาเป็นอายุ 71 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 1.27 โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 98.11 และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุเห็นว่าเทศบาลเมืองชัยนาท ได้มีกิจกรรมนันทนาการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 98.11 สำหรับสาเหตุที่ผู้สูงอายุสนใจทำกิจกรรมนันทนาการ 3 อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมเพื่อสุขภาพของตนเอง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 40.25 กิจกรรมเพื่อสังคม อาทิ การร่วมในงานบุญ งานประเพณี งานเทศกาล ฯลฯ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 27.34 และกิจกรรมท่องเที่ยว จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 16.71 ซึ่งสาเหตุที่ผู้สูงอายุสนใจทำกิจกรรมนันทนาการคือ เพื่อสุขภาพของตนเอง จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.56 รองลงมาคือ เพื่อเข้าสังคม พบปะสังสรรค์ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.28 เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 และเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.42 โดยแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ทำให้ผู้สูงอายุรับทราบมากที่สุด คือ บุคลากรที่รู้จัก เช่น บุตร หลาน ญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 55.84 รองลงมาคือ เสียงตามสายของชุมชน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 27.44 และผู้นำชุมชน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 16.72 เป็นต้น ความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท กับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท สรุปได้ดังนี้ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.73$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.69$, $SD = 0.62$) และด้านสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.76$) สำหรับกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยและสมรรถภาพร่างกาย ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.65$) และด้านศิลป ทัศนกรรมและงานอดิเรก ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.78$) ส่วนกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านอาสาสมัคร ($\bar{X} = 2.83$, $SD = 0.77$) และด้านการส่งเสริมการอ่าน พูด เขียน ($\bar{X} = 2.81$, $SD = 0.79$) ตามลำดับ

2.1 ด้านเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยและสมรรถภาพร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า กิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ การบริหารร่างกาย และการออกกำลังกายในสวนสาธารณะ/สวนสุขภาพ ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.64$) สำหรับกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การนวดเพื่อสุขภาพเพื่อผ่อนคลาย ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.60$) ส่วนกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเล่นหมากรุก ($\bar{X} = 3.32$, $SD = 0.72$)

2.2 ด้านสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การเข้าวัดทำบุญ ฟังเทศน์ฟังธรรม ($\bar{X} = 4.87$, $SD = 0.67$) สำหรับกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมงานกาชาด งานประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.72$)

2.3 ด้านศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การทำงานฝีมือ เช่น การเย็บปักถักร้อย การจักสาน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.86$) สำหรับกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การปลูกต้นไม้ ตกแต่งสวน เช่น ปลูกกล้วยไม้ ขวนชม พืชผักสวนครัว ฯลฯ ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.69$)

2.4 ด้านการส่งเสริมการอ่าน พุด เขียน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$, $SD = 0.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดที่อ่านหนังสือ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นิตยสาร ฯลฯ ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.77$) สำหรับกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกลุ่มพูดคุยเรื่องสถานการณ์บ้านเมือง และเรื่องทั่วไป ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.78$) ส่วนกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คือ การเขียน

บทความ/เรื่องราว/ประสบการณ์ชีวิต ($\bar{X} = 2.64$, $SD = 0.76$) และกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุด ได้แก่ การเขียนตำรา/คู่มือต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.51$, $SD = 0.88$)

2.5 ด้านอาสาสมัคร พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$, $SD = 0.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร่วมบริจาคสิ่งของ เงินทอง เพื่อการกุศล ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 0.77$) สำหรับกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เป็นที่ปรึกษาในเรื่องงานที่ตนเคยมีประสบการณ์ในชมรม สมาคม หน่วยงาน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.32$, $SD = 0.80$) ส่วนกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย คือ เป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคม และคนในชุมชน เช่น เป็นดีเจจัดรายการ เป็นพิธีกรในงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.51$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ

2.6 ด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $SD = 0.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ การเข้าร่วมงานพิธีต่าง ๆ ของจังหวัดที่จัดเป็นประจำทุกปี เช่น งานประเพณีของจังหวัดชัยนาท การสืบสานวัฒนธรรมต่าง ๆ ฯลฯ ($\bar{X} = 4.98$, $SD = 0.59$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำการศึกษาจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่า เทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่จัดกิจกรรม ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการ และด้านการจัดการกิจกรรมนันทนาการ จากผลการวิจัยเป็นไปตามแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองชัยนาท

2. ผลการศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัด

ชัยนาท มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ด้านสังคม และส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาและวันสำคัญ เป็นกิจกรรมที่เน้นครอบครัว การพบปะญาติมิตร และทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ซึ่งไม่น่าแปลกที่ผู้สูงอายุจะมีความต้องการในกิจกรรมด้านนี้มาก สำหรับกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยและสมรรถภาพร่างกาย และด้านศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก ส่วนกิจกรรมนันทนาการที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านอาสาสมัคร และด้านการส่งเสริมการอ่าน พูด เขียน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้สูงอายุก็เป็นบุคคลที่มีความต้องการทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ สังคมและจิตใจ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จึงเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการกิจกรรมนันทนาการ

1. ควรมีการจัดพื้นที่ หรือสถานที่เพื่อเป็นมุมกาแฟของผู้สูงอายุเพื่อเป็นการพบปะสังสรรค์พูดคุย
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยและสมรรถภาพร่างกาย ด้านสังคม และส่งเสริมอารมณ์สุข ด้านศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก ด้านอาสาสมัคร

1. ในช่วงเช้าจะมีผู้สูงอายุมาออกกำลังกายในพื้นที่ต่าง ๆ ควรมีการจัดเสียงตามสายเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
2. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของทางเทศบาล

3. เทศบาลควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมรายได้ อย่างง่ายให้กับผู้สูงอายุ เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การจักสาน ฯลฯ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และเป็น การสร้างรายได้เสริม

4. ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม โดยให้ผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมเพื่อเป็นการตอบแทนสังคมได้

References

1. Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute (TGRI). Education for the Elderly. Bangkok : Bangkok Today 2008; 5 (in Thai).
2. Chuto N. Thai Elderly. Bangkok : Social Research Institute, Chulalongkorn University 1982; 26. (in Thai).
3. Jitapunkul S. Elderly Population in Thailand. Bangkok : Chulalongkorn University 2002; 4-6. (in Thai).
4. Kerdprang B. Jeeranai J. Recreation and Recreation for Quality of Life. Bangkok : Publisher of Academic Support Centers 2000; 44-45 (in Thai).
5. Chainat Municipality, Resource. Numbers of Population/[http: www.chainatcity.go.th/](http://www.chainatcity.go.th/) Retrieve on January 10th, 2013 (in Thai).
6. Teerawitayalert P. Research Guideline . Articles of Research Methodology part.1 Bangkok : Publisher of Chulalongkorn University 2002; 33 (in Thai).
7. Ketsing W. The average to translate : The work that is sometimes missed. Bangkok : Research News and Education. February - March 1994; 1 (14) (in Thai).
8. Taweerat P. Research Method In Behavioral and Social Sciences. Bangkok, Thailand : Srinakharinwirot University. 2000 (in Thai).